

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.4.1.2026

Pan
Adam Krzywoń
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo Pana Rzecznika z 19 lutego 2026 r., o sygn. XI.814.2.2025.JK, na wstępie pragnę podziękować za dostrzeżenie działań, które „(...) doprowadziły do zwiększenia środków w budżecie państwa przewidzianych na realizację zadań z obszaru podtrzymywania kultury mniejszości narodowych i etnicznych w 2026 roku.” Należy przy tym zauważyć, że w piśmie z 23 stycznia 2026 r., znak DWRMNIE-WMNIE.0790.1.2026(4), przekazano szczegółowe informacje i dane, zgodnie z którymi wysokość środków budżetowych przewidzianych w 2026 r. na realizację zadań ze wspomnianego obszaru jest znacznie wyższa od wysokości środków budżetowych waloryzowanej o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczany przez Główny Urząd Statystyczny. W związku z powyższym, w pełni zasadne jest stanowisko, że wysokość wspomnianych środków została ustalona z „(...) uwzględnieniem rosnących kosztów z przyczyn niezależnych od wnioskodawców”.

Z zaskoczeniem zatem przyjąłem ocenę Pana Rzecznika, z której wynika, że wskazane środki „(...) nie zapewniają jednak stabilności niezbędnej dla realizacji zadań o których mowa w art. 18 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o *mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (...)”.

Wydaje się, że w kontekście powyższej oceny, kluczowe znaczenie ma zdefiniowanie określenia „stabilne finansowanie kultury mniejszości”. W związku z tym zapewniam, że Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji (SWiA) znane są zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej i organów władz publicznych wynikające „(...) zarówno z aktów prawa międzynarodowego (...) jak i prawa krajowego (...)” w zakresie wspierania „(...) tworzenia warunków umożliwiających pełną realizację praw mniejszości (...)” narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym do zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury. Dla omawianego zagadnienia fundamentalne znaczenie wydaje się mieć termin „wspieranie”. Warto bowiem zauważyć, że w szczególności z żadnego ze wskazanych w piśmie Pana Rzecznika z 19 lutego 2026 r. zobowiązań krajowych i międzynarodowych nie wynika obowiązek finansowania w całości ze środków publicznych, w tym ze środków budżetowych, których dysponentem jest minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, działalności podmiotów realizujących szeroką gamę przedsięwzięć mających na celu ochronę, zachowanie

i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych lub zachowanie i rozwój języka regionalnego. Zobowiązania takiego nie nakłada Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Nie budzi natomiast wątpliwości fakt, że Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury. Ponadto analiza rozwiązań prawnych i organizacyjnych, w tym również tych, które zostały wskazane w odpowiedzi z 23 stycznia 2026 r., musi prowadzić do wniosku, że mniejszości narodowe i etniczne, zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym, mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej. Co więcej, stanowisko to znajduje potwierdzenie w szeroko rozumianej przestrzeni społecznej, w której na co dzień funkcjonują mniejszości narodowe i etniczne oraz użytkownicy języka regionalnego. Zobowiązania takiego (do pełnego finansowania) kultury mniejszości nie sposób również wywieść z Konwencji ramowej o ochronie mniejszości i Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych, które posługują się takimi określeniami, jak: „wspieranie tworzenia warunków koniecznych do utrzymywania i rozwijania kultury”, „popieranie form wyrazu i inicjatyw”, „wspieranie różnych form dostępu”, „zapewnianie uwzględnienia w odpowiednim wymiarze”, „promowanie rozwiązań”, „zachęcanie do bezpośredniego udziału”, „popieranie lub ułatwianie tworzenia instytucji... (...)”.

Przez stabilny system finansowania kultury mniejszości nie można również rozumieć zobowiązania Ministra SWiA do finansowania wszystkich zadań, których oferty realizacji zostają wniesione w ramach naborów ogłaszanych w trybie ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*¹. Środki budżetowe, których dysponentem jest minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych – choć mające istotne znaczenie dla realizacji celów, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 i 20 ust. 2 ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* – nie są jedynymi środkami publicznymi, które mogą być i są pozyskiwane przez podmioty realizujące działania wpisujące się we wskazane cele. Ukształtowany w Rzeczypospolitej Polskiej „system finansowania kultury mniejszości” znacznie bowiem wykracza poza ramy organizacyjne określone przez Ministra SWiA w zasadach postępowania w sprawach dotyczących udzielania dotacji, o których mowa w art. 18 ust. 3 ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*.

¹ Dz.U. z 2026 r. poz. 75.

Podsumowując powyższe, pozwolę sobie zatem dokonać zasadniczego zastrzeżenia, że obowiązek podejmowania odpowiednich środków w celu wspierania działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości nie może być interpretowany jako zobowiązanie do pełnego finansowania działalności organizacji podejmujących działania w ww. celu. Przeciwna interpretacja wspomnianych wyżej zobowiązań pozostawałaby w wyraźnej sprzeczności ze znaczeniem określenia „wspierać”, jak również „zachęcać”, „promować” czy też „popierać”. Z tego względu nie można podzielić również stanowiska Pana Rzecznika, z którego wydaje się wynikać, że nieprawidłowością jest sytuacja, w której „(...) w okresie oczekiwania na wypłatę dotacji koszty bieżącej działalności organizacji muszą być pokrywane ze środków własnych.” W ocenie Ministra SWiA stan ten nie tylko nie budzi wątpliwości, ale jest w pełni zrozumiały. Warto w tym miejscu zauważyć, że zgodnie z ramowym wzorem umów na realizację zadań publicznych, który był również opiniowany przez Komisję Wspólną Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, jak również zgodnie z przyjętą w MSWiA praktyką, wydatkami kwalifikowalnymi są wydatki poniesione w terminie realizacji zadania na podstawie dokumentów finansowo-księgowych wystawionych w tym samym okresie. Oznacza to, że wydatki sfinansowane ze środków własnych – przy spełnieniu wymienionych warunków – będą podlegać zrefundowaniu po zawarciu umowy realizacji zadania publicznego. Uwzględniając całość dotychczasowej korespondencji i prezentowane w niej przez Pana Rzecznika stanowisko, dodatkowo zauważam, że nawet w przypadku gdyby w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) wprowadzono możliwość zawierania umów wieloletnich na realizację zadań publicznych z szeroko rozumianego obszaru mniejszości narodowych i etnicznych nie wynika z tego, że działanie takie doprowadziłoby do zapobieżenia sytuacji, w której „(...) w drugiej połowie lutego (...)” część zleceniobiorców nadal musiałaby pokrywać koszty bieżącej działalności ze środków własnych. Pozwolę sobie bowiem zauważyć, że możliwość przekazania kolejnej transzy środków publicznych na realizację zadania zleconego do realizacji w okresie przekraczającym rok budżetowy musiałaby zostać uzależniona m.in. od złożenia przez zleceniobiorcę sprawozdania częściowego z realizacji zadania w terminie 30 dni od zakończenia roku budżetowego, a następnie jego zatwierdzenia.

Równocześnie informuję, że według stanu na 18 marca 2026 r. zawarto 172 umowy na realizację zadań publicznych z szeroko rozumianego obszaru mniejszości narodowych i etnicznych. Łączna kwota dofinansowania ze środków publicznych na podstawie ww. umów wynosi 11 395 tys. zł. Odnosząc się do prośby o przedstawienie harmonogramu „(...) zawierania umów z organizacjami, którym przyznano dotacje (...)”, informuję, że proces zawierania kolejnych umów, w miarę możliwości organizacyjnych, stale postępuje. Niezmiennie priorytetem są umowy

dotyczące działalności bieżącej. Termin zawierania poszczególnych umów jest uzależniony od potrzeb wynikających ze złożonych ofert realizacji zadań publicznych. Brak jest bowiem uzasadnienia dla przekazywania na rachunki bankowe zleceniobiorców środków budżetowych z wyprzedzeniem w stosunku do realnych potrzeb. Należy przy tym zauważyć, że termin zawarcia umowy nie zawsze jest zależny wyłącznie od MSWiA. W tym kontekście informuję, że według stanu na 18 marca 2026 r., spośród 423 zadań, na których realizację została przyznana dotacja, oferty realizacji 50 spośród nich nadal nie zostały dostosowane przez potencjalnych zleceniobiorców do warunków wynikających z rozstrzygnięcia Ministra SWiA z 22 grudnia 2025 r.

Nadmieniam, że czynnikiem mającym istotny wpływ na termin zawierania umów, w szczególności w 2026 r. z powodów, o których będzie mowa w dalszej części odpowiedzi, jest sytuacja polegająca na tym, że znaczna część sprawozdań z realizacji zadań publicznych wpływa do MSWiA w pierwszym miesiącu kolejnego roku budżetowego. Powyższe ma o tyle znaczenie, że powszechnie obowiązujące przepisy prawa obligują dysponenta części budżetowej do zatwierdzenia przedstawionych rozliczeń udzielonych dotacji w terminie 30 dni od dnia ich wpływu. Nadmieniam zaś, że uchybienie ww. terminowi – stosownie do art. 8 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o *odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*² – stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Tytułem zobrazowania skali przedmiotowego zagadnienia informuję, że na 437 zadań zleconych w 2025 r., sprawozdania z realizacji 328 zostały złożone w 2026 r. Oznacza to, że w okresie, w którym – z całkowicie zrozumiałych względów – oczekiwaniem podmiotów, którym przyznana została dotacja jest zawarcie umów na realizację zadań, w szczególności tych, w których środki dotacji są niezbędne od początku roku budżetowego, jednocześnie konieczne jest prowadzenie czynności mających na celu zatwierdzenie przedstawionych rozliczeń dotacji udzielonych w 2025 r. Opisana sytuacja stawia przed komórkami organizacyjnymi MSWiA poważne wyzwanie o charakterze organizacyjnym. Jednocześnie podkreślam, że przytoczone dane dotyczą zaledwie jednego z wielu obszarów działalności MSWiA. W przeszłości negatywne skutki opisywanego zagadnienia były, do pewnego stopnia, niwelowane poprzez akceptowaną przez Najwyższą Izbę Kontroli (NIK) interpretację art. 152 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*³, zgodnie z którą wynikający z przytoczonego przepisu termin 30 dni był liczony od uzyskania przez MSWiA wszystkich informacji umożliwiających ocenę sposobu realizacji zadania i wykorzystania środków dotacji przyznanych na jego realizację. W 2025 r., po wielu latach stosowania w praktyce opisanej interpretacji, NIK zajęła inne stanowisko, stwierdzając, że wynikający

² Dz.U. z 2025 r. poz. 1484.

³ Dz.U. z 2025 r. poz. 1483, z późn. zm.

z art. 152 ust. 2 ustawy o *finansach publicznych* termin rozpoczyna bieg z dniem przedstawienia rozliczenia. Kolegium NIK oddaliło zastrzeżenie, które zostało w tym zakresie zgłoszone, zauważając m.in., że „Skoro prawo przewiduje obowiązek określonego działania, to powinnością podmiotu określonego w dyspozycji normy prawnej jest wykonanie tego obowiązku. Każde inne działanie będzie stanem nieprawidłowym z punktu widzenia kryteriów kontroli NIK, tj. w tym przypadku – kryterium legalności (...)”, a ponadto, o czym była już mowa, że „(...) czyn polegający na niezatwierdzeniu w terminie przedstawionego rozliczenia dotacji stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych”. W efekcie powyższego, Minister SWiA został zobowiązany do zatwierdzania rozliczeń dotacji w terminie określonym w ustawie o *finansach publicznych*.

Niezależnie od przedstawionych powyżej uwag o charakterze ogólnym, celem zilustrowania omawianego zagadnienia – „systemu finansowania kultury mniejszości” – należy także tytułem przykładu odwołać się do Towarzystwa Słowaków w Polsce. Jest to stowarzyszenie, które od wielu lat nieprzerwanie realizuje na zlecenie Ministra SWiA szereg zadań publicznych mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej słowackiej mniejszości narodowej. Ocena sposobu realizacji części zadań pozostaje przedmiotem sporu pomiędzy Ministrem SWiA a Towarzystwem, który znajdzie swój finał przed sądem administracyjnym. Wskazana okoliczność wydaje się poboczna w stosunku do pozostającego w obszarze zainteresowania Pana Rzecznika „systemu finansowania kultury mniejszości”. Istotne znaczenie ma jednak okoliczność, że jak wynika z ostatniego złożonego przez Towarzystwo Słowaków w Polsce rocznego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego, a więc sprawozdania za rok 2024, w tym roku Towarzystwo realizowało zadania publiczne wpisujące się w cele określone w ustawie o *mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* ze środków Gminy Jabłonka, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministra SWiA. Nawet pomimo faktu, że w ocenie MSWiA inne podmioty, które potocznie można by określić jako „organizacje mniejszości”, wykazują większą sprawność organizacyjną w zakresie pozyskiwania środków publicznych, to jednak już tylko na przykładzie Towarzystwa Słowaków w Polsce znajduje potwierdzenie teza o możliwości skutecznego pozyskiwania – w ramach systemu finansowania kultury mniejszości – środków publicznych od innych organów władzy publicznej niż tylko i wyłącznie Minister SWiA. Co więcej, Towarzystwo prowadzi również działalność gospodarczą i z tego tytułu osiągnęło przychód w wysokości 829 052,32 zł, przy czym zysk w wysokości 102 594,18 zł został przeznaczony w całości na „działalność pożytku publicznego”. Niemal 56 000,00 zł Towarzystwo pozyskało również ze składek członkowskich, a kolejne blisko 40 000,00 zł z darowizn od osób fizycznych. Pozwolę sobie dodać, że w ocenie Ministra SWiA przedstawiona analiza sprawozdania dowodzi pewnej

dywersyfikacji źródeł pozyskiwania środków na realizację działalności statutowej przez Towarzystwo Słowaków w Polsce, która zasługuje ze wszech miar na odnotowanie i docenienie. Wydaje się również wskazywać, że Towarzystwo Słowaków w Polsce może dysponować środkami własnymi pozwalającymi pokryć koszty bieżącej działalności w okresie przed zawarciem umów z Ministrem SWiA na realizację zadań publicznych w 2026 r.

Pragnę również poinformować Pana Rzecznika, że na podstawie informacji i dokumentów przekazanych do MSWiA przez Towarzystwo Słowaków w Polsce, a także statutu pobranego⁴ ze strony internetowej Towarzystwa, kadencja jego naczelnych władz, w tym Zarządu Głównego, wygasła 6 grudnia 2025 r. Oznacza to, że również upoważnienie do reprezentowania Towarzystwa Słowaków w Polsce, którym do tej pory legitymował się sekretarz generalny Towarzystwa, utraciło swoją moc. Tymczasem wybory władz naczelnych Towarzystwa Słowaków w Polsce na kolejną kadencję odbyły się dopiero 1 marca 2026 r. W ocenie MSWiA brak osób umocowanych do reprezentowania Towarzystwa Słowaków w Polsce po wygaśnięciu kadencji władz naczelnych mógł ograniczać jego działalność statutową w dalece bardziej istotny sposób aniżeli brak zawarcia umów na realizację zadań publicznych w 2026 r. Co więcej, w związku z wygaśnięciem kadencji naczelnych władz Towarzystwa, poważne wątpliwości wydaje się budzić skuteczność wszelkich pism, które zostały wniesione począwszy od 7 grudnia 2025 r. aż do wyboru władz naczelnych na kolejną kadencję, przez działającego jakoby w imieniu Towarzystwa Słowaków w Polsce byłego sekretarza generalnego.

Przedstawiona powyżej sytuacja miała również bezpośredni wpływ na brak możliwości merytorycznego rozpatrzenia wniosku Towarzystwa Słowaków w Polsce z 22 stycznia 2026 r., o którym Pan Rzecznik wspomniał w swoim piśmie. Pismem z 13 marca 2026 r. sekretarz generalny Towarzystwa Słowaków w Polsce określił w sposób ostateczny treść wniosku o „(...) zwiększenie dotacji udzielonych na podstawie (...) rozstrzygnięcia Ministra SWiA z 22.12.2025 r.”

Jednocześnie informuję, że dotychczas – na podstawie rozstrzygnięcia z 22 grudnia 2025 r. – na realizację 9 zadań publicznych przez Towarzystwo Słowaków w Polsce została przyznana dotacja w łącznej wysokości 775 tys. zł, tj. w kwocie wyższej o 27,8 tys. zł niż w 2025 r. Tym samym wysokość już przyznanych dotacji odpowiada łącznej kwocie dotacji z 2025 r. powiększonej o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony przez Główny Urząd Statystyczny za 2025 r. (774 tys. zł). Powyższe prowadzi do wniosku, że wysokość dotacji już przyznanych Towarzystwu Słowaków w Polsce na realizację zadań publicznych w 2026 r., stanowiących zresztą w istocie ich kontynuację, uwzględnia rosnące koszty działalności, które są niezależne od Towarzystwa Słowaków w Polsce. Podkreślam

⁴ Data pobrania 02.03.2026 r.

przy tym fakt, że Minister SWiA nie ma obowiązku wspierania w każdym kolejnym roku budżetowym podobnych zadań. Nie ma również obowiązku zwiększania wysokości ich dofinansowania. Pomimo braku wskazanego zobowiązania, Minister SWiA konsekwentnie realizuje model postępowania, w którym zadania o charakterze cyklicznym, które wpisały się w lokalny krajobraz kulturalny – co do zasady – uzyskują dotację na ich kontynuację w kolejnym roku, o czym Pan Rzecznik został już poinformowany wspomnianym wyżej pismem.

Ponadto, abstrahując całkowicie od oceny skuteczności czynności i działań podejmowanych przez osoby jakoby reprezentujące Towarzystwo Słowaków w Polsce po wygaśnięciu kadencji jego naczelnych władz, dopiero 13 marca 2026 r., 3 spośród 9 ofert realizacji zadań publicznych, na których realizację w 2026 r. przyznano dotacje, zostały dostosowane do warunków wynikających z rozstrzygnięcia z 22 grudnia 2025 r.

Odnosząc się do pozostałych informacji, o których przekazanie zwrócił się Pan Rzecznik, uprzejmie informuję, że stosownie do przyjętych na 2026 r. zasad postępowania w sprawach dotyczących udzielania dotacji, m.in. w przypadku uzyskania dodatkowych środków w roku budżetowym, Minister SWiA może:

- 1) na wniosek organizacji zwiększyć dofinansowanie realizowanego zadania (maksymalnie do pierwotnie wnioskowanej kwoty dotacji);
- 2) ogłosić dodatkowy nabór ofert, stosując odpowiednio zasady postępowania w sprawach dotyczących udzielania dotacji;
- 3) ogłosić otwarty konkurs ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*⁵.

Zamiarem Ministra SWiA jest, aby w możliwie najprostszy sposób pod względem proceduralnym – aczkolwiek gwarantujący zgodność z zasadami gospodarowania środkami publicznymi – dostępne jeszcze środki budżetowe po wspomnianym rozstrzygnięciu z 22 grudnia 2025 r. zostały przeznaczone na realizację w 2026 r. zadań publicznych, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 lub 20 ust. 2 ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*.

W ocenie MSWiA jedynie tryb, o którym mowa w pkt 1, umożliwia realizację wspomnianego zamiaru. Jednocześnie oznacza to, że może on znaleźć zastosowanie tylko do podmiotów, którym została już przyznana dotacja, która jednak była mniejsza niż wysokość dotacji pierwotnie wnioskowanej przez ten podmiot. Wyłącznie w takim przypadku można niejako „uzupełnić” wysokość przyznanej już uprzednio dotacji, tj. zwiększyć dofinansowanie realizowanego zadania maksymalnie do kwoty pierwotnie wnioskowanej przez taki podmiot.

⁵ Dz.U. z 2025 r. poz. 1338, z późn. zm.

Nie jest jednak możliwe, aby w przytoczonym trybie została przyznana dotacja na zadania pozytywnie ocenione w trakcie rozpatrywania ofert, którym jednak nie została przyznana dotacja. W sytuacji odmowy przyznania dotacji na realizację zadania nie udzielono bowiem jakiegokolwiek dofinansowania, które mogłoby zostać zwiększone w omawianym trybie.

W dniu 2 marca 2026 r., za pośrednictwem systemu teleinformatycznego przeznaczonego dla procesu udzielania i rozliczania dotacji na realizację zadań publicznych mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych lub zachowanie i rozwój języka regionalnego, została przekazana uprawnionym podmiotom informacja o trybie, w którym mogą ubiegać się o przyznanie dodatkowych środków na realizację zadań publicznych mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych lub zachowanie i rozwój języka regionalnego. Termin składania wniosków upłynął 16 marca 2026 r. Ogółem wpłynęły 122 wnioski na łączną kwotę 3 533 tys. zł. Aktualnie prowadzona jest ich analiza.

Jednocześnie informuję, że w przypadku gdyby jedynie część dostępnych środków budżetowych została rozdysponowana w trybie, o którym mowa w pkt 1 zasad postępowania w sprawach dotyczących udzielania dotacji, zostaną podjęte dalsze decyzje o uruchomieniu trybów, o których mowa w pkt 2 lub 3.

Z odpowiednim wyprzedzeniem o przyjętym sposobie procedowania został poinformowany współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, będący przedstawicielem mniejszości i społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Z poważaniem

z up. Tomasz Szymański
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
(podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)